Ч. 79 Пятниця 9 (21) цьвітня 1899. Рік IX

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(До ситуациї. — Арештоване варшавских редакторів. — Повитане кор. Гумберта француску фльотою в Каліярі. — Нова стичка Анґлійців з Хінцями).

У внутрішній політицї нашої держави все ще стоїть на порядку дневнім справа язикова, взглядно незалагоджений і трудний до залагодженя ческо-німецкий спір національний, котрий рівночасно потягає за собою більше оживлене подібних національних в инших краях коронних. Чи що робить ся в сїм напрямі, щоби ті спори залагодити чи нї годі докладно знати. Була, як звістно, чутка, що правительство лагодить якісь нові розпорядженя язикові, котрі хоче видати при помочи і на основі §. 14. Нараз щось змінило ся в сїм проєктї. Nar. Listy кажуть, що подорож міністра дра Кайцля до Праги мала важні справи на цїли і тепер відбувають ся довгі наради міністрів, що мають бути ознакою якихсь важних подій, але остаточно згадана ґазета кінчить — як вже звістно — тим, що на Чехів має знов впасти біда. Значилоби то, що правительство в послїдних часах відступило від свого наміру. Але здаєсь на то не годять ся партиї стоячі по стороні правительства. Так н. пр. орґан клерикальної партиї Linzer Volksbl. пише в сїй справі:

Хочемо щоби справа язикова була вже раз залагоджена. Рада державна, котру одна часть уважає за виключно компетентну до того, не жиє або бодай завмерла і треба єї аж воскрешати. В ческім соймі, котрий друга часть уважає за компетентний в сїй справі, нема німецких послів. Отже хоч то виключно вина німецких послів в Чехії, мусимо як-раз ми Нїмцї бути вдячними правительству за то, що оно серед сих обставин залагоджена справи язикової не здає на сойм щоби не виглядало, що справа була управильнена не лиш без Нїмців але й против Нїмців. Коли-ж оба законодатні тїла не можуть управильнити справи, то хиба єї зовсїм не управильняти? То було би найгірше в сьвітї. Отже коли би правительство хотїло взяти ся — чого ми не знаємо — до управильненя на основі §. 14, то булоби то добре і католицка партия народна певно не буде робити ніяких трудностий, скоро не буде ся управильняти на шкоду Нїмців.

Польскі ґазети дістали вість з Варшави, що там арештовано Надворского і Лїбіцкого редакторів „Kur. Warszawsk-ого" і „Kur. Codzien-ого", а крім того ще й професора Кaржона. Що було причиною арештованя доси не знати; здогадують ся, що може та обставина, що Надворский не хотїв приняти 3 рублїв на голодуючих Росиян, за що впрочім укарано єго грошевою карою 300 рублїв.

Повитане короля Гумберта француском фльотою в Каліярі уважає часть римскої праси за подію великого значіня політичного. Супротив того доносять до Pol. Corr з Риму: Розуміє ся, що як в Римі так і в Парижи уважають торжества в Сардинії за нову ознаку полїпшених відносин, які настали межи обома державами по довгім напруженю. Коли же деякі ґазети гадають, що для італїяньскої полїтики настала нова ера і навіть так далеко посувають ся, що порівнують гостину французскої ескадри в Каліярі з подіями в Кронштадтї, то зраджують такий брак розуміня для оцінки подій на поли межинародних зносин, що розправляти поважно з такими поглядами дійстно не потреба.

До „Times" доносять з Гонґконґу, що Хінцї розпочали знову борбу під Каулюнґ. На горбах, що панують над табором ґен. Ґаскоань в Таі-пеі-фу, явив ся дня 17. с. м. відділ хіньского войска і почав стріляти із старомодних пушок. Анґлїйска артилерия відповіла на то шрапнелями. Коли дві компаниї гонґконґского полку пустилось приступом на Хінців, они повтїкали. Анґлїйцї гонили за втїкаючими три милї (анґлїйскі), але не могли їм нїчого вдіяти. Хінцї спалили по дорозі кілька сїл. Зачувати, що в стороні коло Каулюнґ впало 6000 узброєних Хінців, котрим удало ся десь забрати уніформи місцевої міліциї.

З руских товариств.

З Станиславова пишуть: Дня 3. с. м. відбуло ся в сали давного касина міского в Станиславові економічно-просьвітне віче, скликане станиславівскою філїєю „Просьвіти" при численній участи селян і кількох сьвящеників та сьвітских інтелїґентів, а під проводом голови філїї „Просьвіти" проф. д-ра Мих. Коцюби.

О годинї $12^1/_2$ отворив віче предсїдатель короткою промовою, вказуючи на важність рефератів віча, витаючи зібраних і взиваючи їх забирати слово в дискусиї.

Перший забрав слово селянин бувший посол п. Йосиф Гурик в Угринова. В своїм рефераті вказав він основно важність товариства „Підгірска Спілка", користи, які оно принесло господарям, і візвав присутних всту-

---

18)

ІНДИЯ, ЄЇ НАРОДИ І ЇХ ІСТОРИЯ.

(Після Пфлюк-Гартунґа, Тaнера, Веґенера і др. зладив К. Вербин).

(Дальше).

X.

В державі Будги.

Перші враженя Цейльону і єго західні побережа. — Місто Кольомбо. — В готели „Орієнталь". — В їнрікшарі по місті. — Жителї Цейльону.

Може доброї пів години возить нас так їнрікшар по т. зв. „чорнім місті" або Петтаг, де живуть самі цейльоньскі краяни; але то не так місто як скорше велике село, що тягне ся на всї сторони, поперериване місцями веселою зеленю. Але тепер вже лишають ся ті улицї і улички позаду і їдемо стороною, що виглядає як би який парк, посеред котрого лежать порозкидані двірки знатних Европейців. Яку же щедрість показала тут мати природа! Як обняти очима ту пишноту! Пальми, хоч знаходять ся денеде в пречудних примірниках, роблять місце другим деревам і цвитучим корчам; повне листя гиле та галузе хлїбового дерева розходить ся далеко і широко; з темної зелени цинамонових корчів вистають ясно-зелені молоді пагони, червоне листя кротону мішає ся з буйними синими китицями цьвіту лїянів, з цїлої маси листя виглядають темно червоні цьвіти, подібні до камелїй, а від тамариндів, вкритих множеством цьвітів, доокола котрих лїтають великі незнані нам мотилї, несе ся солодкий запах. Оптам по тамтім боцї помежи корчами тягне ся широка мурава; она належить до парку Вікторія і на пій під вечер, коли сонце перестане вже припікати, уганяє анґлїйска молодїж при забаві Ляп-тенніс [1]) і Крікет [2]).

[1]) Ляп-тенніс (Lawn-Tennis) — забава в пилку, до котрої стає 2, 3 або 4 особи. Поле межи граючими сторонами роздїляють на дві рівні половини, а пилку підбивають приладами, званими ракетами, що виглядають як би короткі лопатки, зроблені в той спосіб, що дерево вігне ся в ключку так, що оба кінцї зійдуть ся, і в тім місци де сходять ся, творять ручку. В самій ключцї єсть сїтка добре натягнена, і нею підбиває ся пилку. Найважнїйша при тїй забаві річ, щоби пилку як найдовше удержати у воздусї і не дати її упасти.

[2]) Крікет (Cricket) — також забава в пилку, анґлїйска народна, розширена у всїх верствах анґлїйского народу. До забави стає звичайно 11 осіб. Пилки чи радше кулї, уживані до сеї забави, роблять ся звичайно з мішанини кавчуку і ґутаперчи, але також і з вовняних ниток, звинених в клубок і обшитих шкірою. Пилка така мусить бути, о скілько можна, тверда. Дальше належать до сеї забави довбеньки на довгих держаках, котрими підбиває ся на земли кулї, і каблуковаті патички або дроти, котрі затикає ся в землю так, щоби они творили нїби брами. Попід тоті брами треба гнати кулї. Кулї иноді підбиває ся в той спосіб, що на дві коло себе положені кулї ставить ся ногу і бє ся довбенькою в одну так, щоби друга відскочила і бігла під поставлену браму. Ся забава має богато всїляких правил і єсть через то досить трудна. Длятого при забаві установляє ся двох судиїв, котрі мають допильновувати забави.

Вздовж парку їдемо до резервоару з водою, попри колеґію Будги з кінчастою паґодою, в котрій єсть схована якась памятка Будги. Позваляємо охотно їнрікшарови відпочити і лїземо пішки по сходах на гору до резервоару. Ось ми вже й на горі — ах, лиш тихий голос счудуваня і подиву вириває ся нам з грудий! — Мій Боже, що то за краса, що за величавість! Богато, богато миль далеко тягнуть ся пальмові ліси, на ліво вздовж запіненого океану, на право гублять ся десь в пахучій дали, перед нами далеко, дуже далеко, обмежені синими пасмами гір, з помежи котрих вистає гора, звана Адамспік (Adam's Peak) або „шпиль Адама".

А то безконечне море зеленого листя обнимає такий торжественний спокій, так в нїм нїчогісенько не рушить ся, єго окружає така якась висша сила і величавість, що душу чо-

пати в члени товариства. „Підгірска Спілка“ має ціль: не давати визискувати людий безсовістним купцям безрог. Оно важне, бо лучить нас, а в єдности сила. За короткий час свого істнованя (від листопада 1898) висилала „Підгірска Спілка“ 17 транспортів безрог, мимо того, що капітал єї не дуже то й великий і що она мусить бороти ся з величезною конкуренциєю грошевою і фізичною. За заслуги сему товариству належить почислити, що ціни безрог у нас піднесли ся, хоть на сьвітових торгах упали, і що купці безрог тепер чемнійше обходять ся з людьми. З вступленя в члени „Підгірскої Спілки“ подвійна є користь: по перше — товариство виплатить відповідно до зарібку процент від удїлів, а по друге — і на безрогах буде дохід, бо ціни їх висові.

Над рефератом вивязала ся дискусия. На інтерпеляциї відповідав п. Гурик і др. Коцюба. З відповідий довідали ся присутні, які безроги відповідні на сьвітові торги та що товариство, дбаючи аби також і невідповідні для сьвітових торгів штуки не йшли майже дармо, заложить масарню, під котру закупило вже ґрунт у місті за 1700 зр.; масарню повірить оно фаховим людям. Порука товариства є подвійна. Страт великих товариство мати не може. Товариство тратить лишь тогди, коли трафить ся штука з решетиною, бо вартість такої штуки пропадає, а цілий транспорт таких штук не є можливий. Комісионерів своїх в Відни „Підгірска Спілка“ не має, а транспорти висилала на руки пп. Амировича і Рітнера, котрі видавались їй найпевнійшими. Товариство приймає всякий гріш, однак процент платить лише від цілих удїлів.

Другий реферат мав о. Башпль о крамарстві і касах позичкових, але говорив переважно о причинах біди нашої.

З причини пізної пори (година 4 пополудни) відпав реферат дра Коцюби з господарства.

Тепер піддано під голосоване внесеня о. Струтиньского. Два перші внесеня: 1) візвати „Народну Торговлю“, щоби як найскорше отворила торговлю крамничних товарів в Станиславові і 2) візвати виділ „Просьвіти“, щоби висилав люстратора на річні обрахунки крамничні, приняло віче одноголосно. На трете внесене о. Струтиньского: візвати виділ філії „Просьвіти“ до уряджуваня економічних віч по селах; відповів др. Коцюба, яко голова філії, що філія „Просьвіти“ радо урядить віче, як лишь місцеві все підготовлять.

На конець предсідатель подякував присутним за численну участь у вічу і всім тим, що чи то референтами, чи інтерпеляциями та промовами оживили віче.

Новинки.

Львів дня 20-го цьвітня 1899.

— **З руской духовній семинариї у Львові** відсьвяткували питомці ві второк, дня 18. с. м. 38-мі роковини смерти Т. Шевченка. О годині 7-ій вечером сьвяточно пристроєна саля рекреацийна заповнилась битком питомцями і немногими гостями зпоза семинариї. На програму концерту зложились отсї точки: 1) Промова пит. Ю. Кміта, звістного автора і перекладчика в Літ.-науковім Вістнику“. 2) Шевченка Колесси: „Було колись на Вкраїні“, хор мужеский. 3) Лисенка: „Увертура“, орхестра. 4) Лисенка: „Народні пісні“, хор мужеский: а) „Ой у поли три криниченьки“, б) „Ой летіла горлиця“. 5) Шевченка: „Псофіти“, декламация. 6) Славяньскі гимни, хор мужеский.— Виконане цілої сеї програми випало під кождим зглядом дуже удачно. Так вступна промова, як і хоральні уступи викликували настрій сьвяточний і робили враженє не приватного вечера, але справжнього публичного концерту. Теперішний хор питомців своїм виконанєм та добірностию голосів нагадує колишні славні часи діріґентури О. Нижанковского. Велика в тім заслуга теперішного управителя хору пит. Менціньского, звістного тенориста з салї концертової. Дуже складно вивязалась з своєї задачі орхестра, заложена недавно тому.

— **З галицкої каси щадничої.** Вчера віддав правительственний комісар радник Еґерман, дотеперішний управитель каси, управу в руки нового директора п. Антима Никоровича. О 2-ій годині пополудни зібрали ся урядники каси в сали нарад і там радник Еґерман представив їх новому директорови та подякував їм і п. Стахевичеви, урядникови кравого банку, за поміч в роботї підчас руну і заявив, що з сею хвилею кінчить ся его урядоване. Потім директор п. Никорович повитав урядників і зазначив, що працю в тій інституциї, маючій тепер ґарантию краю, уважати буде за сповнюванє горожаньских повинностий для краю і надїє ся, що урядники ему в тім допоможуть. Відтак п. Стахевич представив новому директорови кождого урядника.

— **Напад на митрополита** чорновецкого о. Аркадия Чуперковича устроїли дня 17-го с. м. румуньскі студенти на черновецкім двірци, а то з причини, що митрополит не підпирає румуньских загорілців, що хотїли би Буковину цілком зрумунщити. Кільканайцять студентів дізнавши ся, що митрополит виїздить поспішним поїздом в товаристві дочки своєї, п. Косовичової (жінки радника Двора при найвисшім трибуналї) до Відня, зібрало ся на двірци. Коли митрополит разом з дочкою появив ся на пероні, студенти приймили їх страшним криком, а один з них Дионізий Служаньский, син православного сьвященика два рази замахнув ся на митрополита палицею, але оба рази заслонила вітця від удару п. Косовичева. Служаньского арештовано і відставлено до поліцийного арешту.

— **Вистава виробів учеників** третого майстерского курсу, устроєного Виділом кравим у Львові для шевців із всхідної Галичини, відбуде ся в кравім варстатї при ул. Зеленій ч. 6 дня 22 цьвітня від години 9-ої рано до 5-тої по полудни, а слідуючого дня т. є. 23-го цьвітня перед полуднем від години 8-ої до 12-ої. - Вступ на виставу вільний.

— **Бурі і гради.** Дня 16-го с. м. о годині $9^1/_2$ рано упав перший сильний град в околици Неполомиць під Краковом. Град падав 10 мінут; градова хмара ішла від заходу на всхід. — В околици Сїняви лютила ся в суботу о 3-ій годині по полудни сильна буря, а в Майдані сїнявскім упав град величини лїскових оріхів і покрив поля білою верствою. — Дня 16-го с. м. перетягнула понад Сколїм буря з громами і блискавицями та з сильною зливою; диво то явище бо на горах скільских лежить ще сніг.

— **Пригоди у Львові.** На робітника Івана Левицкого, як вертав в ночи зза жовківскої рогачки, напав якийсь драб і різнувши его ножем в шию, утїк. Левицкий упав без притомности і ледво поготівлє ратункової стациї привело его до житя. — З каменицї при ул. Казимирівскій ч. 35 вискочила оногди вечером з 3-го поверха 24-лїтна

ловіка обгортає побожність як би в домі Божім, де лунають звуки торжественного сьпіву! — Лиш тут близько себе можемо розпізнати поодинокі роди пальм, низька пальмірска пальма з своїми широкими віяками і висока гнучка пальма прека, вилучають ся із множества кокосових пальм, та й коло нас лиш кілька малих червоними дахівками вкритих хаток — села і оселї тих многих тисячів а тисячів людий сховані в широких на богато миль, торжественно мовчаливих лїсах.

Враженє було так глубоке, так красне, так перемагаюче чоловіка, що ми по кількох годинах знов стояли тут на горі, щоби видїти звідтам, як буде западати сонце в океан з огнистими мов блискавки проміньми, що відбивали ся на широкім переднім листю пальмірских пальм. Небо було так диво ясне, якого ми ще ніколи не видїли, а в стороні як море засіяне малесенькими рожевими хмарочками.

Скоро, скоренько змеркло ся, а коли ми знову сїли до нашого їнрікшара, настала вже була ніч, повна тайн ніч підзворотникова; цикади цьвірінькали так голосно як би то множество маленьких птичок, доокола нас жарили ся і ніби як искри розскакували ся великі сьвітячі хрущі, а часом здавало ся, як би то зьвізди спадали на землю, а они прецї стояли там на чорносинїм небі і сьвітили ясним сьвітлом! Від цьвітів ніс ся упоюючий запах, а від легонького вітру листє пальм ніби шептало і щось розмавляло, що ще тим більше підносило глубокий спокій доокола.

От в такім то краю, мов в справдїшнім раю жиє мало що більше як 3 міліони людий (після численя з 1891 р. всего 3,008.466 душ або 46 на 1 квадр. кільометер). Головним населенєм остврова а так само і міста Кольомбо суть Сінґалези (2,041.158 душ), котрі в Кольомбо займають ся ремеслом і торговлею. По сих найбільші числом Тамулї або Тамілї, темнійшої барви тїла; они зайшли колись сюди з Індиї і розійшли ся з північного Цейльону по цілім острові. Тамілї — а есть їх 723.854 душ — наймають ся до служби і до всіляких робіт в поли і городах. По сих слїдують Арабі і Маляї магометаньского віроісповіданя (216.156 душ); Евразийці, мішанці, потомки Европейців, головно Португальців, що мали сей остров через 140 лїт в своїм посїданю (21.231 душ); Анґлійці (6.068) і наконець Ведди первістні жителї острова, котрих з кождим роком стає щораз менше а котрих тепер на цілім острові есть ледви ще 2000 душ. Після віроісповіданя суть Сінґалези будгистами (исповідниками Будги), Тамулї суть Гіндусами, але творять окрему секту.

Цейльон був первістно в руках Португальців, котрі тут прийшли в 1505 р. під Альмейдою і в 1518 р. основували свою кольонїю в Кольомбо та Галле та розширили своє пановане на цілий остров; в 1658 р. взяли остров Голяндцї, а відтак в 1795 року забрали его Анґлійці.

XI.

Охрестність Кольомба. — До Мавнт Лавінія. — Сінґальска молодіж. — Прогулька до Келярні. — В пальмовім лїсї. — Сінґальскі красавиці і їх матері. — Кобра. — Сьвятиня Будги в Келярні.

Коли вже в самім Кольомбо зазнає ся від місцевости щораз то нового несподіваного красного враженя, то щож від его охрестности! Де ступиш ногою, або радше, куди кажеш себе завести, всюди мусиш чудувати ся повноті краси, котру годі описати, і мусиш подивляти єї, она не лишить нїкого не упоєного розкошию, хто лиш веселим оком споглядає на невичерпані дари природи.

Дві прогульки особливо — розповідає Лінденберґ — дали нам нагоду перейти вздовж і впоперек тоті пальмові лїси, про котрі я згадував при видї на резервоар води, і почути їх чародійну силу на собі, а то прогулька до Мавнт Лявінія і до Келярні. На першу вибрали ся ми легким візком, до котрого був запряжений жвавий коник і ми зробили ним за малих дві години сім анґлійских миль (миля і три чверти наших). Зразу їхали ми вздовж моря, відтак навернули на добре удержаний гостинець і незадовго, як то нам показала будка міскої сторожи, опинили ся поза округом міста. Ми би були того й недобачили як би не тота акцизова будка, бо не можна сказати, щоби тут була якась улиця; хатки місцевих жителїв стоять порозкидані серед пальмових гаїв, а межи ними знов розкинені европейскі двірки, котрих деякі назви поприбивані при входах до городів, походять ще з голяндских часів.

Ось, правда, прецї есть ріжниця межи „містом“ Кольомбо а тими малесенькими сільцями, що тягнуть ся вздовж гостинця: в Кольомбо мусять бути хати задля небезпечности огню криті дахівками; „на селї“ того не потреба і тому видко по найбільшій части дуже нужденні домівки, котрі стоять у великій противуположности до величавої охрестности але все-таки виглядають живописно. Та й живописні ті ґрупи Сінґалезів, котрих оглядати маємо досить нагоди; таж они вилежують ся перед своїми хатами як би в нірвані [3]). Лиш

[3]) Нірвана (в Санскриті Nirvana) есть то після науки Будги той стан, в котрім кінчить ся вся розкіш, вся пристрасть, все житє, коли чоловік і его душа перестають вже відроджувати ся і розпливають ся в безконечне ніщо. Нірвана значить також той спокій души, в котрім щезають всї бажаня і охоти, вся радість і біль, і настає рівнодушність до всего.

трафікантка Рожа Бергер і покалічила ся тяжко. Найдено при нїй 180 зр., котрі здаесь заробила сего дня в трафіцї. Причиною наміреного самоубийства була нещаслива любов. — Ві второк вечером хотїла отроїти ся 24-лїтна робітниця Павлина Ковальска. Була занята пошеном цегли при будовах і заробляла так мало, що не могла з того вижити. З нужди постановила зробити собі смерть і зажила розчину з фосфорових сїрничок. Ратункова стация відратувала нещасну і відставила до шпиталю. — На улици Каспра Бочковского прийшло оногда смерком до кровавої бійки з любовним підкладом. Якийсь Малобенцкий провадив попід руку панну, до котрої зітхав також 18-лїтний різьбар Кучера. Побачивши її при боцї свого суперника, станув на улици і дивив ся за ними. Се не подобалось Малобенцкому, котрий вернув ся і зачав бити Кучеру по лици. В оборонї Кучери станув его брат Йосиф, що надійшов саме на ту колотнечу, але дістав від Малобенцкого так тяжко ножем в бік, що аж ратункова стация мусїла взяти его в опіку і завезла до шпиталю, де нещасний боре ся із смертию.

— **Великі крадежи на зелїзничій стациї** викрито сими днями в Заблоцю під Живцем. Крадежи вели ся від чотирох лїт дуже зручно, а до шайки злодійскої належали — як доносять однїй краківскій ґазетї — нічні сторожі зелїзничі, пересувачі ваґонів і помічники маґазинові. Они в почи здоймали пльомби і спеціяльними приладами витягали ґвоздї з ваґонів та викрадали звідти всякі річи. Понайбільше окрадали они такі товари, котрі їшли дальше, а в Заблоцю їх тілько переладовувано. В справу тих крадежий вмішана майже половина села Заблоцє. богато мешканців з Існи і навіть Живця. Жандармерия роблячи ревізию, понаходила цїлі стоси сукон, хусток і т. и. В ріцї Солї виловлено стоси порізаних на кусники материй, а по селї розходить ся сопух палених шмат... Проводирем шайки мав бути якийсь Жулавский; замкнений до громадского арешту повісив ся.

— **Повінь в Росиї.** З річної области Волги в північній Росиї звіщають про великі повени. Найбільше грізною сталась сама Волга. Коло Тамбова води залили такі простори, що тамошні люди, привичаеві впрочім що року до повений, від давен-давна не памятають щось подібного. Недалеко Сизраня завалив ся міст, що провадив через ріку Кримзу, під напором води. Під Рябіньском положене також грізне.

Господарство, промисл і торговля.

— **В справі фацелії** пише пан П. Кірчів: Дехто з пов. Читачів „Нар. Часописи“ запитував мене, яка в тім укрита цїль, що я даю даром фацелію і чому я про се оголосив в „Нар. Часоп.“? Укритої цїли я не мав ніякої. Вп. редактор „Народ. Часописи“ порушив в однім числї справу, що для пасїчників добра фацелія та що її можна дістати у Відни. Гадаю собі: Ану я дам свою за тоту цїну! Але жінка моя каже: „Ну таких ти чей борзо не найдеш! — Чому не найду? Заложи ся, що знайду аматорів на фацелію! — І ми заложили ся, а на менї потерпала шкіра. То правда, що наші люди не люблять новини.... Ну, але даром чей хто найде ся. Я оголосив, що даю даром і виграв заклад. Тілько було укритої цїли у мене.

Замовленя (яких около 50) котрі я ще не виконав, вишлю вже в сїм тиждни. Вп. Товаришів взглядно Заряди школи повідомляю, що сего року даром насїня вже не вишлю. Ті заряди, що до 15. с. м. прислали прошеня, дістануть ще всї, а так само нехай не нетерпеливлять ся і ті Вп. Читачі „Н. Ч.“ що переслали будь гроші, будь марки, стемплї і т. — я всїх вдоволю. Я не був приготований на те, що буду аж таке число замовлень мати. На всї прошеня що до самої фацелії то я відповідаю: фацелія є ростина однорічна, але она може і сама пасївати ся з насїня, лиш би треба місце, де насїнє натрясе ся, прикрити пізно в осени мервою. Она сходить аж тогди, як земля добре вигріе ся. Тому і вчасно сїяти її не варто, хиба на підложених кіньским гноем грядках. Найлїпше сїяти її по 15. цьвітня, бо тогди она скоро сходить і росте дуже швидко і виглядае на грядцї як молоденькі коноплї; зперше дістае два подовгасті листки гладкі, а зараз же два зубчасті. Цвисти пічне в червни або липни. Лїпше отже сїяти її в маю, червни і липни, бо тогди она буде найкрасша в серпни і вересни, отже як раз в часї, коли в поли погасне пожиток. Лиш щоби не сїяти близько в самій пасїцї і недалеко за пасїкою, бо і в кепський час пчола йде на фацелію а через те, як би далеко, то би витратило ся богато пчоли.

З того самого взгляду не дуже добре є мати дуже вчасну фацелію (на підложених прим. грядках!), бо пчола в зими ще слаба а чує цьвіт то громадно йде, падае і губить ся, а черв остуджуе ся. Тогдї треба, щоб пчоли як найбільше сиділо в улию на черві і вигрівало.

Найкрасше мати фацелію на серпень і вересень. — Насїнє з неї зібрати легко. Найлїпше вибирати так як коноплї, сушити, а потім в руках насїнє висукати, або праником обити. Коли збирати — се вже кождий побачить сам: коли на колоску муть доцвитати послїдні цьвіти. На піскові ґрунти як Сокальщина або Яворівщина добра була би ростина,незрівнана під тим взглядом: Bosago officinalis, але насїня сего року з неї дати не можу. Чи можна уживати на що било фацелії — не знаю. Мабуть оно до нічого не придатне. Оно росте так як прим. астра: одно бильце розгалужуе ся і творить корчик. Хтось питав мене, чи для качок не булоб? Ні; пекіньські качки ще більше перебірчиві, як наші, отже фацелія не може бути для них ніяким кормом.

Що до качок, чиню уважним, що чисто расові качки у нас добра річ, але для аматорів, а хто хоче лїпше поінформоватись що до „пекінів“ то нехай мене спитае; я їх знаю, а кождий досьвід дорого коштує. Всеж таки мої білі качки взірцево ховані, перевисшають всякі пекіни як що до несеня яець так і до величини і яець і качок самих. — *П. Кирчів.*

— **Стан засівів.** Після найновійших справоздань, стан засівів в нашій монархії представляе ся так: Озимини перезимували не зле, шкоди від минших меншї. Ріпак удав ся лиш в Галичинї і на Буковинї, хибив в Чехах і на Моравї. Засіви ярого збіжа були вже в половинї марта майже на укінченю. Овес в краях альпейских досить добрий. Так само конюшина; в наших краях потерпіла від посухи. Стан кукурузи досить добрий. Управа хмелю добра. Дерева овочеві потерпіли від приморозків в марті і цьвітни.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 20 цьвітня. Мінїстер фінансів видав, в наслїдок многих жалів на вимір податку особисто-доходового і пенсийного, розпоряженя до властий, в котрім пригадуе, що вимір при постійних доходах має обчисляти ся після доходу з послїдного року, а при непостійних з пересічної з трох послїдних лїт. В тім дусї мають бути виміри податкові поправлені.

Будапешт, 20. цьвітня. Справоздане о станї засівів з дня 15. с. м. каже, що озимина, пшениця і жито суть переважно вдоволяючі; ячмінь потерпів в декотрих сторонах від посухи.

Париж, 20. цьвітня. Говорят що справа Драйфуса має бути з кінцем сего місяця остаточно порішена.

Париж, 20. цьвітня. Суд поліциї поправчої засудив пятьох членів лїґи патріотичної, кождого на 16 франків.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий**

рідко можна побачити, що они щось роблять поминувши хиба голярів, що уважно голять голову одному або другому Тамулеви, або того провідника що оттам сидячому на земли сивому факірови перебирае пальцями у волосю і з торжественним спокоем та ніби з якоюсь побожностию вибирае сему сьвятцеви певні зьвірятка, котрих очевидно досить знаходить....

Молодїж зовсім не знае того спокою, що старші — то весела, охоча молодїж, що має здорові легки і ноги, о чім ми аж надто могли переконати ся. Бо цїла гурма дїтий пять- вісїм- десятилїтних дївчат і хлопців, з котрих перші лиш дуже мало а другі таки нічого не мали на собі, бігла за нашим возом повитягавши ручепята та споглядаючи на нас своїми великими палкими очима і просячи лихо вивученими анґлійскими словами ніби сьпівали мягоньким трогаючим голосом: „Мій любий таточку, даруй менї центика, будь так добрий, любий таточку,даруй менї щось для мого тата і для моеї мами!“ А тоті малі пустї, що міняють ся як тоті сільскі пси, від оселї до оселї, уміють так гарно так... влізливо просити, що хоч чоловік постановив собі не давати нічого, мимо того сягае знов до кишенї, тим більше ще коли они хором жартобливо фальшивими голосами заведуть зайшовшої навіть і сюди „Тарата бумтата!“

Оттак їдемо через пальмові ліси. Часом заблисне з одного боку поміж дерева океан, відтак стае ліс знов густїйший і вершки дерев сплїтають ся з собою високо понад нашими головами і дають нам так дуже пожадану тїнь. А тепер стае щораз голоснїйший якийсь гук і шум, наш віз стае, а ми виходимо на горбок, на котрого вершку стоїть біла вілля, готель Лявінїя. Тут під нами синїе ся море, его филї котять ся з гуком та бють об скалисті береги, що аж вода пінить ся і розскакуе ся, а дрібонечкі білі пласточки піни аж до нас залїтають. На право і на ліво від горба видко прекрасні ґрупи пальм, що витягають свое широке листє високо в гору понад білїсенький пісок на березї, а своею неповоруштостию виражають якусь горду неприступність, мовби їх вершки сьміяли ся з того, що море так лютить ся, що так бють филї, котрі, хоч би й як ними гнала буря до берега, хоч би їм і як хотїло ся в своїх мокрих обіймах устиснути вічно зелені вершки, то все-таки нїколи не осягнуть своєї цїли!....

На другий день вибрали ся ми в иншу сторону більше на всхід, і знов треба було рапше вставати як сонце та бути вже в дорозї, коли оно сипле перше свое золоте проміне, бо скоро чоловік не може сидїти дома, де в якім холоднїм кутику, то мусить старати ся вернути перед десятою годиною перед полуднем, та посидїти дома аж до четвертої по полудни, щоби не занадто почув горячий поцїлунок Фойбоса [4]) котрий необачному може стати небезпечним. Від сторони холодячого моря повіз нас сим разом візок; в „Петтагу“, містї питомих цейльоньских жителів, були ще майже всї крами позамикані, але на гостинци, що іде з Келярнї до Кольомбо, було вже рухливе житє: вози, криті будками з бамбусової плетїнки, з двома малими, але сильними буйволами, котрі на кінцях довгих рогів мають металеві, всїляко позакручувані цївочки, везли до міста овочі та кокосові оріхи; до инших возів, що належали до маючих Сінґалезів, були запряжені жваві волики, котрі таки добре бігли, а такий самий запряг мало і кілька омнїбусів, котрими їхали спільно місцеві селяни з подальших своїх осель.

(Дальше буде).

[4]) Фойбос (Phoibos, Apollon, по латині Apollo) у стародавних Греків і Римлян божок сонця, бог сьвітла.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).